



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinivus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaqve omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Sabbato Post Dominicam III. Quadragesimæ. Adducunt ei mulierem in
adulterio deprehensam. Ioan. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

tibi. Attu Chrifte, Pſal. 35. *Torrente voluptatis tua potabis eos.*

SABBATO POST DOMINI-
cam III. Quadrageſimæ.

*Adducunt ei mulierem in adulterio de-
prehenſam.* Ioan. 8.

VSanna, Dan. 13. caſtiſſima, adulterij ſaccuſata, ad Summum Sacerdotem adducitur, qui eam lapidationi addicebat. Sed in ſons ab puello declaratur, dū ducebatur. Sic adultera, ad Ieſum ducta, abſoluitur, quamuis rea, accuſatoribus confuſis.

Cuius occasione nos

- I. De adulterio.
- II. Punitioes, & deteſtationes adulterij.
- III. De adultera & abſolutione.

PARS I.

De adulterio.

I. Celerum enormitatem ſingulorum Senarrans, Amb. I. de Abraham; adulterium, ait, etiam ſeris ac barbaris deteſtabile. ceteris omnibus eſſe nequius. 1. Plut. in Apoph. refert Lacanarum tantam olim caſtitem fuiſſe; vt negarent fieri poſſe, vllam tam ſui fore immemorem, quæ iſto ſe ſcelere obſtringeret. 2. Hinc cataclyſmus orbem demerſit, Genef. 8. vt abominationem iſtanc elueret. 3. Ignis Gen. 19. Sodomam expurgauit. 4. Tribus Beniaminica, Iud. 29. ſtirpitus pene deleta fuit ob idem flagitium. 5. Regnum Dauidis, 2. Regum 12. ob idem periclitatum eſt.

II. Libido, eſt iniuria naturæ, quæ deprauat: 2. Iniuria Deo, cuius legē ſpernit: 3. Angelis, quorum puritati aduerſatur. 4. marito, cuius thorum violat. 5. Matrimonio, quod contemerat: 6. Iuri ciuili, quod ſpurios proſeminat, &c.

Ephel. 1. *Sacramentum hoc magnum eſt,*

ego autem dico in Chrifto, & in Eccleſia: ideo in hanc, & in illum eſt iniurium adulterium. Violat iſtitutum Dei in paradifo: Benedictionem ac cohoneſtationem eius à Chrifto factam in Cana. Ioa. 2. 8. Lædit ſignificationem vniti Chrifto cum Eccleſia, cum anima, cum Humana natura: qua vna perſona cum Dei Verbo eſt facta in duabus naturis: Sicut in matrimonio ſunt duo in carne vna.

III. Omnis retro vetuſtas adulterium eſt execrata.

1. Apud Græcos ſas erat cuique adulterum interficiendi. 2. Aegyptij grauius in adulteria, quam homicidia vindicabant. Hinc, Gen. 12. metuebat Abraham ſe pro adultero profugo habendum fore, & occidendum. Ideo ait, *Dic ergo obſecro, quod ſoror mea ſis: vt bene ſit mihi propter te, & viuat anima mea in gratiam tu.* 3. Romanis adulterium par erat crimini læſæ maieltatis. 4. Lycurgus, Spartanus Legislator, eandem pœnam fanciuit illi & parricidio: Nec vllam tamen expreſſit: rogatus cauſam, ait: Neminem reor fore, qui tam ſit immane facinus vnquam commiſſurus. 5. Iudæi adulteros lapidibus viuos ob-
ruebant. Liqueſcit hic.

PARS II.

Punitioes, & deteſtationes ad-
ulterij.

SEmpet, & vbique gentium adulteria ſeuere punita fuerunt. I. In Lege natura: Gen. 20. Deus Abimelech, Regi Gerar, quod Abrahæ detineret vxorem, ſic minatur: *En morieris propter mulierem, quam tulifti: habet enim virum ſuum.* 2. Sichimitas, Gen. 34. Simeon & Leui interneſione deleuerunt, ob Dinam ſororem violatam. 3. Ioseph in ſons accuſatus attentati facinoris, Genef. 39. carceribus addicitur. 4. Diluuium, Genef. 6. vindicabat adulterium. Ita fideles.

LIII 2

II. Quid

Duo gra-
uitur.
1. Ex pœnis
liquet.

1. Ex mul-
tiplici in-
iuria.

5. Ex Eth-
nicorum
deteſtatio-
ne.

1. Mori.

2. Excidiū.

3. Carcer.

4. Dilu-
uium.

5 *Exoculatio.* II. Quid ethnici ac barbari? Zaleucus, Loerenfium legislator, teste *Valer. Maxim.* l. 6. cap. 5. adultero vtrumque erui oculum fanciuit. Labitur ipfius filius. Deprecantibus pro eo ciuibus fibi vnum, alterum filio eruit, videndi vsum vtriq; relinquens.

6 *Denafatio.* Aegyptij adulteros deflagellabant: adulteras denafabant, *Herod.* l. 5. Refert de Pheroe Aegypti rege, qui decennium caecus egit, expertus omnia nequicquã; demum Oraculo confulto iubetur vrina fœminæ non adulteræ lauare oculos, fic vilium recipiendum fore. Latus facilitate remedij, ab regina petit vrinam, quam fidiffimam credebat: ac illa detrectatione fe reddidit fufpectam. Nec abs ré Ergo aulicas ac nobiles ex ordine fingulas appellat matronas: demum per ciuicas obit, perque ruficanas; nec erat reperire, cuius vrina oculis proficeret reluminandis, fimul thoralem fidem probaret. Ac fero didicit Rex, quam rem rebatur facillimam, effe vnam omnium difficillimam. Ad vltimum hortularia pauperula, fuæ confcia fidei reperitur: cuius lotium vt vel attingit oculos, iam cæcitatem detergebat. Hic Rex fœminarum rogos excitat toto regno; ducitque hortulariam in Reginam.

7 *Cœclufio fœminarū.* III. Parthi, teste *Iuftin.* l. 4. vxores fuas ita domi claudabant, velut in carcere forent: nulli dabatur aditus, affatus, afpectus.

Alex. Magno, ait *Plut.* in *Apoph.* adducebatur forma, quam famameliore fœmina; quæ fcificanti cur ferius veniret, ait; ferius vir meus altum indormijt, quominus fubducere me quiui. Hic Alexander ad fuos. Ergone me adulterum effe velle putatis: quod maritatum adducitis? Ego vero nihil perinde deteftor. Apage male fida viro. Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui iudicatis terram.

Cinnefes adulteram fic puniebant: ait *Plut.* In foro infidentem saxo omnium ludibrio exponebant: dein impofitam afina per vicos veftabant: fic infamem finebant viuere. Iufte: nam adulterium natura iniuria eft, ait *Sanct. Ambrof.* l. 5. Hexam.

Mahumetes in Alcorano *cau.* 34. præcepit adulteranti mille flagrorum ictus infligi. *Procopius* l. 1. de bello Goth. ait etiã Legatos, adulteri conuictos, occidi oportere, etfi iure gentium ab omni vi habeantur indemnes.

IV. In lege Mofaica, *Leu.* 20. *Deut.* 22. dicitur: morte moriatur & Mœchus, & adultera: Lique exemplis fuperius.

Leges ciuiles morte vindicant adulteria. Prodit *Dion. Caffius*: Seugrum Imp. capitalem tuliffe legem: breuique fpatio tria adulterorū millia morte damnaffe.

Tennes Rex Tenediorum lege mortem adulteris decreuit. Post fit reus eius filius. Scificantibus, quid agerent? Hoc, ait, quod lex iubet. Et plexus eft. Sic *Herodius* 5. *Dec.* l. 6. *L. lul. de adul.* l. 30. dicitur: Sacrilogos nuptiarum gladio puniri oportet. In XII. Tab. t. 2. Mœchum, in adulterio deprehenfum, nec to. Leo Imp. eam legem fic moderatur; vt Mœcho nafus præfcindatur; mœcha monafterio includatur.

V. Sed, quod peffimum; fæpe mœchi caftas coniuges fuas faciunt mœchas. Quafi fas effet.

Frangenti fidem fides frangitur eidem. Improbum & in Theologicis, & Politicis dictum hoc: factum improbius? Quale & itud triuiale:

Conua qui faciunt; ne cornua ferrere recufent.

Sed vos matronæ repetite animo *Sufannas*, *Iudithas*, *Lucretias*, &c. *Porcia*, *Catonis filia*, laudanti pudicitiam tranfeuntis ad fecundas nuptias, ait, Non cenfo honestam,

neſtam, quæ plures vno maritos habuit. Quid talis de adulterio cenſuiſſet?

P A R S III.

Da adulteræ abſolutione.

Abſoluitur
Quia.
Alia nūc
tempora.
Et iudicia.

I. Adducunt ei mul. in adult. depr. & eam ſtatuant in medio. At ſuam ipſe ſententiam, minime interponit. Quid, Ieſu? Lex tali flagitio lapidationem decernit: in idem olim Sulphureos imbres, diluuij rabiem, peſtes, mucrones, mortes immiſiſti: Et tu, Matthæi 5. non veniſti ſoluere legem ſed adimplere: & hanc impunem, tamen & indemnem dimittis? O tempora meliora! O miſericordiam? Agite; Spem animumque reſumite peccatrices:

Quia Iu-
dex eſt me-
na miſeri-
cordia.

Non deſperetis vos, quæ peccare ſoletis. Aduocatum habetis Ieſum potius, quam vindicem; tantum nolite amplius peccare. Is eſt, qui ait, Ezech. 18. Nolo mortem peccatoris; ſed magis vt conuertatur, & viuat. Oſe. 6. Miſericordiam volo, & non ſacrificium. Vere is eſt Deus, cui proprium eſt miſereri ſemper ac parcere. Non venit, vt iudicet mundum; ſed vt ſaluetur mundus per ipſum. Ergo abſoluit eam

Quia ac-
cuſatores
Et iudices
miſerant
grauius
vni.

II. Et id etiam propter hoc, quod accuſatores eius, Phariſæi ac iudices magis rei eſſent, adulterij ſpiritualis minimum. 1. Vnde alias ad eos ait, Matt. 12. Gens praua, & adultera. Pf. m. 49. Si videbas furem, currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Itaq; ſibi ignoſcebant multa; alteri nihil: Eſt autem vnus adulteræ omnia Dominus. 2. Qui ſine pec. eſt, inquit, primus in eam lap. mittat. Qui ſtalem abſoluendi rationem audiuit vnquam velex cogitauit? Noua eſt. 3. Vos vero iudices, erudimini, qui iudicatis terram. Memineritis iſtius Ciceroniani contra Salluſtium: Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere. 4. Iſraelitæ, Iud. 20 decer-

nunt bellum aduerſus tribum Beniamin ob vxorem Leuitæ conſtuprationibus exanimatam: Eos tamen vetuit Deus in aciem prodire prius, quam ſua ipſi delicta expiaſſent. Ita primum iuſtus ſis ipſe tibi: dein alteri. Alioquin Pf. 49. Peccatori dixit Deus; quare tu enarras iuſtitias meas?

4. Quia iudices erant inſufficientes.

Nec ſolum vacare debet culpa iudex culpa: ſed & virtute, doctrinaque polle- re; velut alis duabus auis. Et tamen quot ſine iſtis ad tribunalia euolant? Legem daturus Deus noluit à bruto montem tangi. Vah quales hodie beſtiæ in monte illo Iuſtitia etiam ſtabulantur.

5. Quia cõ-
plicam non
adduxe-
rant.

III. Demum & adulterum adductum oportuit. 1. Nam viri in hac re delictum eſt maius, quo eſſe maior conſtantia debet. Quo grauior Adæ, quam Eux culpa cenſetur. 2. Oportebat & maiores in vrbe, propalam eiufdem delicti reos, adduxiſſe: Inprimis Regem ipſum Herodem 5. ſed eſt, vt Anachariſus Philoſophus aiebat: Leges aranearum telis ſunt ſimiles; muſcas captant: aues vero perſingunt eas, & erubrones. 4. Diogenes rapiſurem ad furcam videns, clamat: Magni fures paruum ducunt.

Dat veniam cordis, vexat cenſura columbas.

4. At tu Domine derelictis ades: abſoluis, quos condemnat mundus. Inquit; Nec ego te condemno mulier. Clementiſſime Domine, tute olim lues: quod nunc indulges. Nos abſoluis; te inuoluis.

DOMINICA IV. QVADRAGESIMA FERIA II.

Prope erat Paſcha Iudeorum, & aſcendit Ieſus Ieroſolymam, & inuenit in templo vendentes.

Ioan. 2.

PHinees, Num. 35. nepos Aaronis, cum ethnica Madianite peccantem Zombri propalam confodit ſecundum genitalia.

LIII 3 talia.